

Wat willen de Nederlandse politieke partijen met Europa?

Edwin van Rooyen¹

Wat willen de Nederlandse politieke partijen met de Europese Unie? Welke ambitie hebben ze bijvoorbeeld op het gebied van de interne markt, het Europees landbouwbeleid, het Europese bestuur en politie en justitie in Europa? Hieronder staan vrijwel alle 'Europese' standpunten beschreven uit de programma's van elf politieke partijen die aan de verkiezingen van 9 juni 2010 meedoen. Elders zijn de inhoudelijke punten systematisch vergeleken.²

CDA	p. 2
CU	p. 5
D66	p. 7
GroenLinks	p. 10
PvdA	p. 13
PvdD	p. 14
PVV	p. 15
SGP	p. 16
SP	p. 18
ToN	p. 19
VVD	p. 20

---

¹ dr. Edwin van Rooyen doet in opdracht van het Montesquieu Instituut en het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen onderzoek naar de relatie tussen Nederlandse en Europese politieke partijen. Hij is adviseur van de Vereniging Democratisch Europa. Meer informatie en contact via www.edje.tel.

² Zie 'Nederlandse politieke partijen langs de Europese meetlat', DNPP/MI 2 juni 2010.

Het CDA verklaart ‘een pro-Europese partij’ te zijn. Banen, veiligheid en leefklimaat zijn gebaat bij Europa en daar zelfs grotendeels afhankelijk van. De christen-democraten zien Europa als de motor voor groei, stabiliteit en welvaart en de waarborg op de Nederlandse cultuur en sociaal-economische verworvenheden. ‘Samenwerking over de grenzen heen en het behoud van de nationale identiteit gaan prima samen.’ Het CDA wil mede via de Europese Unie opkomen voor Nederlandse waarden en belangen in de veranderende wereld. Als de EU meer met één stem spreekt, dan kan zij haar politieke en economische plaats in de wereld, naast de grootmachten VS en China, beter vervullen.

Het CDA steunt concrete voorstellen om de interne markt te voltooien, vooral op het terrein van diensten. Europese regels en nationale regels moeten eenvoudiger worden gemaakt, waarbij de belangen van het Nederlands bedrijfsleven niet uit het oog moeten worden verloren. De EU moet zich hard maken voor vermindering van de regeldruk en administratieve lasten voor burgers en bedrijven en voor een vereenvoudiging van de Europese aanbestedingsregels. Hierbij moet speciale aandacht zijn voor het midden- en kleinbedrijf en zelfstandige professionals. Een onafhankelijk Europees adviescollege moet structureel vooraf de administratieve gevolgen van Europese wetgevingsvoorstellen in kaart brengen.

Het CDA vindt een goed functionerende Europese interne markt ‘cruciaal’ voor de Nederlandse economie. De nog bestaande belemmeringen voor het vrije verkeer van goederen, diensten, kapitaal, kennis en personen moet daarom snel worden afgebouwd. Nederland moet aandringen op een sterker Europees toezicht, vooral in de vorm van een betere samenwerking tussen de lokale toezichthouders voor de grensoverschrijdende financiële instellingen. De verplichte informatie-uitwisseling tussen toezichthouders, met name in de Europese toezichtcolleges, moet worden verbeterd. Ook moet er op Europees niveau toezicht komen op kredietbeoordelaars.

Om het vertrouwen in de euro te vergroten, aldus de christen-democraten, moet de geloofwaardigheid van de economische statistieken worden hersteld. ‘Een strengere controle op de kwaliteit van de nationale statistieken is hiertoe noodzakelijk.’ Bovendien moeten de Europese begrotingen nog nadrukkelijker op elkaar worden afgestemd, bijvoorbeeld door de economische plannen van de landen uit de eurozone in een vroeger stadium te coördineren. Tevens moet de controle op de nationale besteding van Europese gelden worden versterkt. ‘Elke lidstaat van de Unie dient via een nationale managementverklaring verantwoording af te leggen over zijn beheer van deze middelen. Landen, zoals Nederland, die dit nu al doen kunnen aan een lichter controleregime onderworpen worden vanuit de EU dan lidstaten die nog geen managementverklaringen kennen.’ Nederland blijft in Europa netto betaler, maar onderzoekt of de te verwachten bijdragen vanuit Europa kunnen worden afgetrokken van de Nederlandse Europese begrotingsbijdrage teneinde het rondpompen van geld te voorkomen.

Het CDA houdt vast aan de afspraken over het gemeenschappelijk landbouwbeleid tot en met 2013. ‘Beleid vanuit de EU is ook in de toekomst nodig voor een gelijk speelveld.’ Ook na 2013 blijft een gemeenschappelijk beleid met substantieel budget, in dezelfde orde van grootte als in de periode 2007-2013, noodzakelijk. ‘Dit is in het belang van de gehele landbouwketen, de voedselzekerheid en voedselveiligheid.’ Het nieuwe beleid moet uitgaan van de kracht van de landbouw en een vangnet vormen voor ernstige markt- en prijsverstoringen. Er moet aandacht zijn voor de gevolgen van nieuw beleid voor de boereninkomens, de verwerkende industrie, de werkgelegenheid en de vermindering van de verstoring voor ontwikkelingslanden.

Het teruglopen van het aantal visbestanden vindt het CDA ‘zorgelijk’. Duurzaam beheer van visbestanden en een gelijk speelveld moeten uitgangspunten zijn in het Europese visserijbeleid. ‘Nederlandse vissers zijn voorlopers in Europa en willen dat blijven. Het CDA ondersteunt hen daarin.’ De partij is van mening dat de Nederlandse overheid de nationale vissers faciliterende ondersteuning moet bieden bij de overgang van vloot naar visserijtechnieken. Het CDA wil een meer decentrale en regionale benadering in het Europese visserijbeleid, met een bottom-upbeleid en breed draagvlak, waarbij direct belanghebbenden deels zelf verantwoordelijk zijn.

Ondanks het probleem van eindige voorraden, aldus het CDA, blijft fossiele energieopwekking noodzakelijk de komende decennia. Investerings in afvang en opslag bieden mogelijk een oplossing voor CO₂-uitstoot. 'De schadelijke aspecten van fossiele energieopwekking moeten ook daadwerkelijk als kostenpost worden opgevoerd, daarom moet Nederland op Europees en wereldniveau het Emission Trading System bepleiten.'

Met hoogwaardig openbaar vervoer kan volgens het CDA de leefbaarheid fors verbeteren. In verstedelijkte gebieden moet daarom systematisch gewerkt worden aan een hoogwaardig openbaarvervoernet. 'In de EU moeten de internationale weg-, spoor- en vaarverbindingen verder worden ontwikkeld, onder meer door de aanleg van Euregio's en Europese netwerken.'

Door het voornamelijk niet tot stand komen van een volledig geharmoniseerd Europees asielbeleid is er volgens het CDA geen sprake van een evenwichtige verdeling van asielzoekers over de EU-lidstaten. Daarom wil de partij zich sterk maken voor een harmonisatie van de regels voor toelating, een evenwichtige verdeling binnen de EU en een gemeenschappelijke aanpak van het terugkeerbeleid. 'Voor de langere termijn streeft het CDA naar een gemeenschappelijk Europees asielbeleid waarbij asielaanvragen en opvang enkel in de regio plaatsvinden en erkende asielzoekers zo nodig via hervestiging naar de EU-landen komen.' In Europees verband moet het gezinsmigratiebeleid verder worden geharmoniseerd en een hogere strafmaat voor mensenhandel worden vastgesteld.

Het CDA wil dat het Nederlandse parlement zich proactief opstelt 'om de democratische ruimte die het Verdrag van Lissabon biedt', volledig te benutten. Het maandelijks vergaderen in Straatsburg moet worden afgeschaft. De christen-democraten willen binnen de EU meer afstemming van het buitenlands en defensiebeleid zoals nu mogelijk is door een actieve Hoge Vertegenwoordiger van Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid met een breed mandaat en een proactieve agenda. 'Hiervoor moet de Europese Dienst voor Extern Optreden goed samenwerken met de nationale ambassades. Dan hoeven de nationale ambassades minder taken te vervullen en kan een kleiner en goedkoper postennet volstaan.'

Op termijn moeten de gezamenlijke Europese lidstaten naar één Europese zetel in de Veiligheidsraad en één Europese vertegenwoordiging in de G20. 'Daarvoor moeten alle individuele EU-lidstaten tegelijkertijd hun aparte status in deze fora opgeven.'

Het CDA is voorstander van versterking van de grensoverschrijdende regionale samenwerking, in het bijzonder via de Euregio's. Verwacht wordt dat dit voor burgers in de grensprovincies een positieve uitwerking heeft op het gebied van de arbeidsmarkt, het voorzieningenniveau, de gezondheidszorg, het onderwijs, de veiligheid en het milieu.

Het CDA constateert dat Turkije op dit moment niet voldoet aan de gestelde criteria om toe te treden tot de Europese Unie en dat momenteel een stagnatie plaatsvindt ten aanzien van de hervormingen in Turkije. 'Significante verbeteringen zijn nodig om aan de gestelde eisen te voldoen.' Het CDA wil dat Turkije en de EU de gemaakte afspraken volledig nakomen. Nieuwe democratieën in Zuidoost-Europa blijft het CDA ondersteunen.

De partij 'hecht' aan de bijzondere positie van de samenwerking tussen België, Nederland en Luxemburg binnen de EU. 'Het Benelux-samenwerkingsverband stelt Nederland in staat vooruitlopend op Europese regelgeving afspraken te maken voor een verbetering van 'het grensoverschrijdend samenleven'.

Het opkomen voor mensenrechten, constateren de christen-democraten, staat centraal in het Nederlands buitenlands beleid. Nederland 'geeft gezicht' aan mensenrechtenverdedigers. Het land moet zich in EU-verband en in de Raad van Europa sterk maken voor het aanspreken van andere landen op mensenrechtenschendingen en voor het voorkomen dat deze landen een plek krijgen in de VN-Mensenrechtenraad.

Het CDA vindt dat uitwisseling van studenten in het wo, ho en mbo moet worden gestimuleerd. Dit versterkt de Europese verbondenheid en doet recht aan de Europese markt. 'Daartoe zullen Europese stimuleringsprogramma's met kracht moeten worden voortgezet.'

De op Europees niveau geformuleerde doelstellingen om in 2020 de uitstoot van broeikasgassen met 20 procent te verminderen, de energie-efficiëntie met 20 procent en een aandeel van duurzame energie met 20 procent te verhogen, 'blijven fier overeind'.

Samen met de Europese lidstaten moet Nederland, in de geest van solidariteit, streven naar gemeenschappelijke operationele oplossingen bij crisissituaties. Het CDA vindt dat de EU daartoe crisiscapaciteiten en -procedures moet ontwikkelen.

Er moet een Europees register met informatie over daders van kindermisbruik komen. 'Hierdoor wordt voorkomen dat daders uit andere landen zich anoniem vestigen in ons land waardoor toezicht en preventie onmogelijk is.'

Het CDA wil dat in EU-verband regels worden opgesteld om discriminatie van mensen met een handicap en/of chronische ziekte uit te bannen.

De Europese samenwerking van de afgelopen zestig jaar bracht vrede, stabiliteit en welvaart, constateert de ChristenUnie. De samenwerking is niet beperkt gebleven tot West-Europa, maar mocht worden uitgebreid tot Midden- en Oost-Europa. De gezamenlijke aanpak van grensoverschrijdende problemen stelt de lidstaten beter in staat hun verantwoordelijkheid voor de inrichting van de eigen samenleving waar te maken. Met name de economische crisis heeft de meerwaarde en noodzaak van Europese samenwerking aangetoond. ‘Samenwerking heeft de impact van de crisis gedempt, bood een forum voor gezamenlijke actie en is zeker voor een klein land met een open economie als Nederland van belang.’

De Europese instellingen hebben volgens de christelijk-socialen als taak de publieke gerechtigheid te bevorderen. ‘In Europa doen we dat samen waar Nederland dit alleen niet kan.’ Onderwijs, gezondheidszorg, familierecht, belastingstelsel en belastingheffing zijn onderwerpen die nationaal geregeld worden. Voor onderwijs en familierecht is wederzijdse erkenning wel van belang. Samenwerking op het terrein van justitie is hard nodig om werk te kunnen maken van de bestrijding van mensenhandel, een rechtvaardig en gelijkwaardig asielbeleid en terrorismebestrijding. Harmonisatie van strafwetgeving binnen de EU is niet nodig. Binnen de EU moet wel sprake zijn van gegevensuitwisseling en uitlevering van verdachten en veroordeelden.

De CU wil dat Nederland zich in Europa ‘krachtig’ inzet voor een landbouwbeleid dat de voedselzekerheid hoog in het vaandel voert en is terughoudend tegenover verdere liberalisering van het landbouwbeleid. Die zou boeren dwingen tot het produceren tegen zo laag mogelijke kosten, waardoor de zorg voor milieu, dierenwelzijn en landschap in het gedrang komt en verdere schaalvergroting noodzakelijk wordt. ‘De ChristenUnie wil daarom dat de internationale werking van vrije markt wordt verbeterd, het Europese landbouwbeleid wordt aangescherpt en maatschappelijke prestaties van agrariërs beter wordt beloond.’

Nederland moet zich in Europa sterk maken voor gelijke regels voor overheidsfinanciering van haveninfrastructuur en voor aanscherping van de emissie-eisen voor SO_x, NO_x, CO₂ en fijnstof voor de zeevaart en binnenvaart. Het concept van de ‘groene havens’ – schone schepen worden sneller afgehandeld en/of betalen minder havengeld – moet standaard praktijk worden in Europa.

De CU onderschrijft het belang van Natura 2000 als netwerk van Europees waardevolle natuur. Inzet van de overheid om de plannen te laten slagen is hard nodig. De gedachte dat Natura 2000 kostenneutraal is, is volgens de partij verleden tijd. ‘Natuur kost geld, en de rekening daarvoor kunnen we niet op het bordje van enkele ondernemers leggen.’ Belangrijk uitgangspunt voor de beheerplannen moet zijn het zoveel mogelijk laten samengaan van bedrijvigheid en natuur. Op Europees niveau moet schaarste in emissierechten worden gecreëerd opdat deze duurder worden en moet een aandeel duurzaam in energieopwekking worden verplicht. De Europese standaarden voor het dierenwelzijn moeten worden verhoogd, zodat Nederlandse ondernemers ‘niet te ver voor de troepen uitlopen en concurrentienadeel ondervinden’.

De Europese CO₂-normen voor personenauto’s moeten worden aangescherpt naar 80 gr/km in 2020. De externe kosten van het vliegverkeer moeten in Europees verband worden doorgerekend, opdat het concurrentievoordeel van vliegen in vergelijking met van andere vervoerwijzen wordt opgeheven. In overleg met omringende landen wordt een NO_x heffing per vliegtuig ingevoerd. Op internationaal niveau zet Nederland in op het heffen van accijns op kerosine. De CU wil dat de Europese samenwerking op het terrein van milieu en klimaat wordt verbeterd. Door betere coördinatie tussen de voorzitters van Europese Commissie en Europese Raad en de regeringsleiders kan slagvaardig opgetreden worden bij internationale toepoverleggen. Op Europees niveau wil de ChristenUnie afspraken maken over het stoppen of afbouwen van milieuschadelijke subsidies en niet-duurzaam stimuleringsbeleid, het bevorderen van transparantie door uitbreiding van de productlabeling, het weren van niet-duurzame producten, het via een milieuheffing doorberekenen van de milieukosten van producten en diensten in de kostprijs en het verlagen van btw-tarieven voor milieuvriendelijke producten en diensten. Nederland moet zich inzetten voor strengere Europese emissie- en geluidnormen voor brom- en snorfietsen. Klimaat als nieuwe prioriteit vraagt om een ‘vertaling in het EU-budget’.

Naar de mening van de CU heeft de economische crisis duidelijk gemaakt dat de instrumenten en bevoegdheden van de EU nog onvoldoende zijn toegesneden op een crisis van grote omvang. Er is meer afstemming nodig bij het toezicht op banken en financiële instellingen, de maatregelen van nationale lidstaten om de crisis te bestrijden en bij de maatregelen om de staatsfinanciën weer binnen de kaders te brengen die in het stabiliteitspact zijn afgesproken. Nederland moet zich er hard voor maken dat EU-lidstaten Europese regels over concurrentie en staatssteun niet meer omzeilen en schenden. Deze praktijken moeten voor de EU-rechter in Luxemburg worden gebracht. Ter voorkoming van versnippering van Europese subsidiegelden voor onderzoek, moet er één subsidiebureau komen. De Nederlandse overheid moet aansluiting zoeken bij Europese initiatieven om dit te bewerkstelligen.

Na jaren van Europese uitbreiding is het tijd om het tempo te verlagen, vinden de christelijk-socialen. De mogelijkheden om de komende jaren nieuwe lidstaten goed te integreren in de Europese Unie zijn beperkt. 'Er is tijd nodig om te wennen aan de samenwerking tussen zoveel lidstaten, met bovendien een nieuwe besluitvormingsstructuur.' De grenzen van de Europese Unie moeten duidelijk worden vastgesteld. Kandidaat-leden zijn alleen die staten die voldoen aan de Kopenhagen-criteria en op het Europese continent liggen. Er zijn perspectieven op toetreding voor IJsland, Liechtenstein en Noorwegen, en op de lange termijn is er ook perspectief voor de landen van de Westelijke Balkan, mits zij samenwerken met het Joegoslavië-tribunaal. Turkije, 'een gewaardeerde NAVO-lidstaat', kan om geografische, historische en culturele redenen geen lid worden van de EU. Om wel tegemoet te komen aan bestaande toezeggingen moet dit land het aanbod worden gedaan van het Europees Nabuurschap. 'In de onderhandelingen met Turkije is erkenning van de genocide op Armenen en Assyrische christenen tijdens de Eerste Wereldoorlog een vereiste.' Toetsing van de toetredingscriteria beperkt zich niet tot het wetgevingsproces maar let met name op naleving in de praktijk. Politieke of economische sancties van Turkije tegen landen als Cyprus en Armenië blokkeren elke vooruitgang in de onderhandelingen. Ook voor landen aan de oostgrens van de Europese Unie – Oekraïne, Georgië, Moldavië en Wit-Rusland – is het Europees nabuurschapsbeleid voorlopig 'het meest geëigende' instrument voor samenwerking.

Zeker nu het Europees Verdrag in werking is getreden, aldus de CU, moet het vluchtelingenbeleid meer in samenwerking tussen en in afstemming met de EU geregeld worden. 'Uitgangspunt is de beste asielpraktijk en niet de slechtste.' Een effectief terugkeerbeleid is van groot belang. Op landen die weigeren uitgeprocedeerde asielzoekers weer op te nemen, moet in EU-verband druk worden uitgeoefend.

De CU vindt het van belang dat handelsrelaties worden gestimuleerd en producten uit ontwikkelingslanden een afzetmarkt vinden in Europa. Ontwikkelingslanden moeten worden ondersteund in het voldoen aan hoge (technische) importeisen van de EU. Er moet scherp op worden toegezien dat handelsverdragen van de EU met ontwikkelingslanden bijdragen aan economische diversificatie, naleving van arbeidsrechten, regionale integratie en duurzame ontwikkeling in deze landen. Ontwikkelingslanden behouden voldoende ruimte om opkomende bedrijfstakken tijdelijk af te schermen, totdat deze sectoren op gelijke voet kunnen concurreren met de EU. Handelsverdragen moeten herzieningsclausules bevatten die het mogelijk maken om afspraken bij te stellen, mocht de ontwikkeling van ontwikkelingslanden door het akkoord in gevaar komen. Nederland moet toezien op coherentie tussen het Europese handels-, landbouw- en ontwikkelingsbeleid, waarbij het belang van de ontwikkelingslanden doorslaggevend is. Europa mag geen producten dumpen in ontwikkelingslanden.

De toenemende besluitvorming op Europees niveau vraagt om grotere betrokkenheid van de nationale parlementen. 'De ChristenUnie heeft daarom bij wet een parlementair behandelvoorbehoud geregeld om de rol van het Nederlandse parlement bij Europese besluitvorming te versterken. De Kamer kan hierdoor in een vroeg stadium aangeven bij welke onderwerpen zij betrokken wil zijn, en waarover eerst met de regering gesproken moet worden voordat de regering een definitief standpunt in kan nemen in de Raad.'

Het Europese veiligheids- en defensiebeleid moet in samenhang met en afgestemd op de NAVO worden ontwikkeld. 'Er is dus geen sprake van een zelfstandig Europees veiligheidsbeleid en een Europees leger.'

‘Europa is ons binnenland’, stelt D66. De Europese Unie heeft Nederland vrede, stabiliteit en welvaart gebracht. ‘En D66 wil dit ook voor andere landen in de wereld.’ De sociaal-liberalen willen de EU verder versterken, politiek en economisch. ‘Alleen een verenigd Europa is relevant en kan bijdragen aan de oplossing van grote problemen in de wereld.’

D66 pleit voor verdere integratie en vervolmaking van de interne Europese markt. Op zeer veel terreinen moet de grensoverschrijdende samenwerking worden geïntensiveerd ten behoeve van burgers en bedrijfsleven. Er is nog veel te winnen op het gebied van milieu, informatietechnologie, onderzoek en onderwijsuitwisselingen. D66 is voorstander van een sterke samenwerking en meer middelen voor Europa op het gebied van onderzoek en ontwikkeling. Internationale programmering en samenwerking moet worden bevorderd zowel in strategische prioriteiten, als in grensstreken en voor het MKB. De Economische en Monetaire Unie heeft een sterkere politieke inbedding en een grotere begrotingsdiscipline nodig. ‘In tijden van economische groei moeten de landen werken aan een begrotingsoverschot om voorbereid te zijn op slechtere tijden.’ De afspraken in het stabiliteitspact moeten juridisch afdwingbaar worden. De EU en eurozone moeten zo snel mogelijk werk maken van een eigen Europees instrumentarium voor crisismanagement, zo nodig op basis van een verdragswijziging.

In de financiële sector moet er naar de mening van D66 één Europese toezichthouder komen die noodzakelijke instrumenten kan inzetten zonder politieke inmenging. ‘Banken acteren op internationaal niveau en op dat (Europese) niveau moet dan ook het toezicht worden georganiseerd.’ Wanneer overheidsingrijpen noodzakelijk is om een bank die op Europees niveau ‘too big to fail’ is overeind te houden, dienen de kosten hiervan verdeeld te worden tussen de EU-lidstaten volgens een systeem van vooraf gemaakte, duidelijke afspraken. Noch het opsplitsen van banken tot nationaal behapbare organisaties, noch het scheiden van retailbanken van investeringsbanken is volgens D66 de oplossing. In Europees verband moet worden gestreefd naar adequate kapitaalbuffers voor financiële instellingen. ‘Hierdoor is er meer zekerheid voor de consument en burgers dat het spaargeld ook echt veilig is.’ D66 streeft naar de invoering van een Europese gemeenschappelijke grondslag voor de vennootschapsbelasting. Dit moet administratieve lasten voor bedrijven en burgers beperken zonder de vrijheid van lidstaten om de hoogte van de belastingen te bepalen aan te tasten.

De sociaal-liberalen willen dat Nederland ‘proactief’ positie kiest in het plan EU2020, dat alleen een succes zou kunnen worden met bindende afspraken. ‘Dus geen vrijblijvendheid meer, maar gebruik maken van bindende wetten en regels, meetbare targets, die publiekelijk worden geëvalueerd.’ D66 wil dat Nederland in het Nationale Actie Plan voor EU2020 hoge einddoelen zet voor het terugdringen van voortijdig schoolverlaten. In het plan moeten meerdere concrete onderwijsdoelstellingen worden opgenomen. D66 vindt dat studenten en onderzoekers in heel Europa terecht moeten kunnen. De partij wil daarom naar een ‘eenduidige classificatie’ opdat onderwijsstelsels beter op elkaar aansluiten. Intensievere Europese samenwerking bij het accrediteren van opleidingen en het waarborgen van kwaliteitseisen zouden hier logische onderdelen van zijn.

De huidige Europese begroting is onvoldoende gericht op de ‘uitdagingen van morgen’, stelt D66, die daarom pleit voor een grondige hervorming van die begroting. ‘In het licht van de forse bezuinigingen in de Europese lidstaten, mag ook op de Europese begroting bezuinigd worden.’ Er zou met name ruimte bestaan voor het afbouwen van inkomenssteun aan boeren. Europese landbouwsubsidies en importheffingen moeten worden afgebouwd, omdat die beschermende maatregelen de eigen markt bevoordelen en ontwikkelingslanden schaden.

D66 wil binnen de EU een strenger gemeenschappelijk visserijbeleid voor het drastisch terugdringen van de bevissing van kwetsbare vissoorten. ‘Als deze afspraken niet gehandhaafd worden, dreigt er een economische en ecologische ramp.’ In het verlengde hiervan pleit D66 voor vernieuwing van het Europees landbouwbeleid, waarbij Europese gelden worden gekoppeld aan maatschappelijke diensten in de landbouw. Dit betekent dat boeren worden betaald op basis van de maatschappelijke prestaties

die ze leveren, zoals landschap, cultuurhistorie, koeien in de wei, weidevogels, biodiversiteit, waterbeheer, energie, klimaat, educatie of recreatie. D66 ziet in de ontwikkeling van biotechnologie en het veredelen van gewassen kansen voor innovatie en verduurzaming. De introductie van nieuwe gewassen moet niet meer afhankelijk zijn van een Europees veto.

De CO₂-uitstoot in de verkeer- en vervoerssector groeit harder dan in welke andere sector dan ook, constateren de sociaal-liberalen. Verduurzaming van de luchtvaart is voor de partij een voorwaarde voor verdere groei, hetgeen alleen zin heeft in Europese context. 'Daarom wil D66 alleen een vliegtax op Europees niveau, en één Europees luchtruim invoeren. De werkelijke kosten moeten in de vluchtprijs doorberekend worden.' In de Europese wet- en regelgeving moet een helder stappenplan worden opgenomen voor schonere auto's. Het vrijstellen van accijnzen voor kolen moet worden afgeschaft door stapsgewijze invoering van een jaarlijks stijgende kolenaccijns. In eerste instantie in Europees verband, 'mocht dit mislukken dan neemt Nederland zijn eigen verantwoordelijkheid hierin'.

D66 wil dat de Europese Unie een verdrag sluit met Noord-Afrikaanse landen over investeringen in zonne-energie daar en terugleververgoedingen van zonnestroom aan het elektriciteitsnet. Deze zonnestroom kan via hoogspanningsnetten op basis van gelijkstroom efficiënt naar Noordwest-Europa getransporteerd worden. D66 spant zich in voor een snellere ontwikkeling van één Europese energiemarkt, mede omdat de omslag naar duurzame energie door samenwerking efficiënter gerealiseerd kan worden. 'De energiemarkt is allang niet meer nationaal georiënteerd; onze gas- en elektriciteitsnetwerken zijn sterk verweven met andere landen in Noordwest-Europa.'

D66 kiest voor een verdergaande Europese integratie. Omdat de EU om 'sterke democratische waarborgen' vraagt, moeten de bevoegdheden van het Europees parlement verder worden versterkt op het gebied van wetgeving en controle. Ook is D66 voorstander van een direct gekozen voorzitter van de Europese Commissie. Daarnaast zijn de sociaal-liberalen voor het afschaffen van het roulerend voorzitterschap binnen de EU. De coördinatie van de inzet van Nederland in Europa moet door het ministerie van Algemene Zaken gebeuren, in plaats van Buitenlandse Zaken. Dit ligt voor de hand, vooral nu in het Lissabon-verdrag de positie van de Europese Raad is versterkt en daarmee de doorslaggevende rol van de premier voor de positie van Nederland in Europa. Bovendien kunnen zo de standpunten van de ministers in de verschillende EU-Raadsformaties beter op elkaar worden afgestemd, wat de samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen zou vergroten. De Tweede Kamer dient eerder bij de Europese besluitvorming te worden betrokken. Ingrijpende wijzigingen van het Europees verdrag, aldus D66, kunnen alleen bij Europees referendum worden goedgekeurd.

De betrokkenheid van de Tweede Kamer bij de totstandkoming van EU-regelgeving is noodzakelijk. Betrokkenheid bij supranationale regelgeving bevordert de democratische legitimatie ervan. De Tweede Kamer moet zich daarom tijdig en intensief bemoeien met Europese besluitvorming. D66 streeft naar verbetering van de huidige regelingen voor Openbaarheid van Bestuur in de EU ("Eurowob").

D66 wil dat het primaat van het nationale buitenlands beleid loopt via de Europese Unie. Een sterk en verenigd Europa dat spreekt met één stem versterkt het transatlantische bondgenootschap. Europa moet investeren in de familie van democratieën, ook in andere landen waarmee handelsbetrekkingen worden onderhouden. 'Het beschermen van de mensenrechten staat bij al deze relaties centraal en vormt ook de leidraad bij de Nederlandse inzet in het beleid van de EU.'

De Europese Unie moet altijd openstaan voor nieuwe leden, vindt de partij. Landen als Turkije kunnen toetreden mits ze voldoen aan de toetredingscriteria. Afdrachten van de lidstaten moeten worden gebaseerd op het bruto nationaal inkomen. Op termijn moeten er Europese belastingen komen, onder de voorwaarde dat burgers per saldo niet meer zullen afdragen.

D66 meent dat de EU een volwaardige diplomatieke dienst moet krijgen die geleidelijk de taken van nationale ambassades overneemt. Nederland kan vanwege een herbezinning op taken en activiteiten en vanwege de komst van de diplomatieke dienst van de EU een (aanzienlijk) aantal ambassades afstoten. 'Nederland neemt hierin een voortrekkersrol op zich, eventueel in Benelux verband.' Op termijn moeten de nationale veto's ten aanzien van de Europese buitenlandse politiek komen te vervallen en zal de EU in de VN-veiligheidsraad een eigen zetel moeten krijgen.

EU-burgers buiten de EU moeten voor consulaire bijstand bij alle EU-missies terecht kunnen en de administratieve lasten voor burgers voor deze hulp moeten worden teruggebracht. Nederland bepleit in de Europese Unie stevige antidiscriminatiewetgeving voor alle burgers.

D66 vindt dat Nederland zich moet inzetten voor het ontwikkelen van een Europees asielsysteem. De nadruk moet hierbij komen te liggen op een eerlijke verdeling van asielzoekers over de lidstaten. Nu worden lidstaten aan de buitengrens van Europa, zoals Italië en Griekenland, te zwaar belast.

D66 streeft naar versterking van de politie- en justitiesamenwerking binnen de EU. De EU moet een rechtsruimte worden. Daartoe moet nog veel gebeuren op het gebied van gemeenschappelijke regels, maar ook en vooral op het gebied van wederzijds vertrouwen. Samenwerking tussen Nederland, Europol en Eurojust moet hiervoor in de komende periode worden gemaximaliseerd.

D66 wil dat Nederland een actieve politiek voert om tot Europese krachtenbundeling te komen, zowel civiel als militair. De defensie van Europese lidstaten moet drastisch worden hervormd ten behoeve van collectieve slagvaardigheid en kosteneffectiviteit.

D66 zet zich in voor het Europees vastleggen van maatregelen die persoonsgegevens beschermen en bepleit het invoeren van een Europees Meldpunt Identiteitsdiefstal.

GroenLinks heeft een ‘toekomstbestendig sociaal Europa’ voor ogen. De partij vindt dat er bindende Europese afspraken moeten worden gemaakt over verhoging van de arbeidsparticipatie van vrouwen, ouderen, etnische minderheden, mensen met een handicap of chronische ziekte en niet-studerende jongeren, over het onder curatele stellen van landen die door falend beleid de stabiliteit van de euro in gevaar brengen en over een doorlopend programma voor armoedebestrijding, waarvan allereerst de armsten in alle EU-lidstaten profijt hebben. Ook moeten bindende regels worden opgesteld om barrières voor werken, wonen en studeren in een ander EU-land weg te nemen, een gezamenlijk beleid voor arbeidsmigratie te voeren en redelijke eisen bij aanbestedingen door overheden te stellen, opdat ook kleinere bedrijven een eerlijke kans krijgen om overheidsopdrachten uit te voeren. De Nederlandse regering moet zich inzetten voor Europese coördinatie van de belasting op bedrijfswinsten, om belastingconcurrentie tegen te gaan.

GroenLinks wil dat op Europees niveau een groter deel van de EU-begroting wordt besteed aan onderwijs, onderzoek en ontwikkeling. Daarnaast vindt de partij dat voor alle studerende Erasmusbeurs beschikbaar moet komen die de meerkosten van een studiejaar aan een buitenlandse onderwijsinstelling dekt, dat de resultaten van publiek gefinancierd onderzoek gratis toegankelijk moeten worden en dat het midden- en kleinbedrijf makkelijker mee moet kunnen dingen naar onderzoeks- en ontwikkelingsgeld. Nederland moet zich inspannen voor een ‘krachtig’ Europees toezicht op de financiële markten. Binnen de EU moet een heffing op financiële transacties komen die speculatieve handel tegengaat en markten stabiliseert.

Het Europese stelsel van handel in emissierechten moet naar de mening van GroenLinks worden verbeterd, wat neerkomt op het veilen van alle emissierechten in plaats van gratis weggeven en het hanteren van een minimumprijs per ton broeikasgas die innovatie stimuleert. Er moet een milieubelasting op de uitstoot van broeikasgassen worden ingevoerd in sectoren die niet onder de Europese emissiehandel vallen. Deze belasting moet ondernemers stimuleren in groene innovatie te investeren. Gekozen wordt voor aardgas, de minst vervuilende fossiele brandstof, zolang de overgang naar een duurzame energievoorziening nog niet is voltooid. Een gemeenschappelijke energiepolitiek moet de Europese gasvoorziening zekerstellen.

Nederland moet zich inzetten voor bindende Europese duurzaamheidseisen voor alle vormen van bio-energie. Bij biobrandstoffen worden de effecten op het landgebruik meegewogen, zodat de teelt ervan niet ten koste gaat van natuur, voedselvoorziening en inheemse volkeren. In Europees verband wordt bepleit dat plantaardige producten uit de biologische landbouw worden vrijgesteld van btw. Een ingrijpende herziening van het EU-landbouwbeleid is nodig, waarbij mondiale en regionale voedselzekerheid, bescherming van natuurlijke hulpbronnen, eerlijke handel met ontwikkelingslanden en een redelijk inkomen voor boeren voorop staan. ‘Exportsubsidies worden onmiddellijk afgeschaft en structurele overschotten worden tegengegaan.’ Op Europees niveau worden ook biologische en diervriendelijke landbouw ‘krachtig’ bevorderd.

GroenLinks is voorstander van een stapsgewijze invoering van het ‘nee tenzij’-principe in het Europese visserijbeleid, wat inhoudt dat commerciële vangst alleen nog wordt toegestaan als het ecosysteem gezond is en uitsluitend de natuurlijke aanwas aan vis wordt weggevangen. Dierenrechten worden behalve in de Grondwet en ook in een bindend Europees handvest opgenomen. Er komt een verbod op het houden van nertsen en andere pelsdieren ter verkrijging van hun pels. In Europees verband wordt gestreefd naar een volledig verbod op handel in en import van bontproducten. Daarnaast moet Nederland zich inzetten voor een Europees (import)verbod op zeer dieronvriendelijke producten zoals *foie gras*.

GroenLinks wil bedrijven stimuleren om warmte, water en restproducten uit te wisselen voor hergebruik. Strenge Europese voorschriften voor producten en productieprocessen die tot een zuinig gebruik van energie, water en grondstoffen aanzetten, moeten daarin voorzien. Om de milieuvorwaarden voor gezonde natuur te scheppen en de biodiversiteit te vergroten, worden vermisting, verdroging, stikstofuitstoot en slechte waterkwaliteit volgens EU-richtlijnen aangepakt. Nederland moet zich in Europees verband inspannen voor optimaal herstel van de biodiversiteit, door behoud van de EU-natuurrichtlijnen, zoals de vogel- en habitatrichtlijnen, en door bescherming van de Natura 2000-gebieden.

Op klimaatgebied moet Nederland ‘een aanjagende rol’ spelen. Binnen de EU en aan de internationale onderhandelingstafel moet Nederland knokken voor ‘eerlijke en effectieve’ klimaatafspraken, die aansluiten bij de conclusies van de klimaatwetenschap. Binnen de EU moet een internationaal platform voor groene technologie worden opgericht, waarin onder meer China en India deelnemen. In 2020 moet de Nederlandse uitstoot van broeikasgassen minstens 30 procent lager zijn dan in 1990. Binnen de EU moet de regering pleiten voor een reductiedoel van min 40 procent in 2020 en tenminste min 90 procent in 2050, alsmede voor een eerlijke lastenverdeling.

In Brussel moet geijverd worden voor ‘de strengst mogelijke milieunormen’ voor voertuigen, waaronder een maximum van 80 gram CO₂ per kilometer in 2020 voor nieuwe personenauto’s. Nederland moet internationaal het voortouw nemen voor beter grensoverschrijdend openbaar vervoer, alsmede voor de invoering van een Europese treinplanner met boekingssysteem, ook voor fiets en rolstoel. In EU-verband moet een accijns op zware stookolie worden ingevoerd en moet gezond eten, zoals verse groenten en fruit, vrijgesteld worden van de btw-heffing. Ook moet er binnen de EU een betere etikettering van gentech-producten komen.

Het VN-Vluchtelingenverdrag en internationale mensenrechtenverdragen moeten binnen de EU beter worden nageleefd zodat asielzoekers in heel Europa dezelfde bescherming krijgen en de Dublinverordening moet worden aangepast zodat asielverzoeken eerlijker worden verdeeld over de EU-landen. De verantwoordelijkheid voor toetsing van asielverzoeken ‘mag niet worden afgeschoven op landen buiten de EU.’ Om te bevorderen dat afgewezen asielzoekers terugkeren, sluit Nederland terugkeervereenkomsten met veilige herkomstlanden, liefst in EU-verband. Uitbreiding van de Europese vredeszone vindt GroenLinks een Nederlands belang. Nederland moet de EU aan haar toetredingsbeloften houden én aan haar toetredingsvoorwaarden. De landen van de Westelijke Balkan en Turkije mogen lid worden als zij aan de voorwaarden van democratie, mensenrechten en non-discriminatie voldoen. Ook IJsland, Noorwegen en Zwitserland mogen desgewenst toetreden, onder dezelfde voorwaarden.

GroenLinks vindt het belangrijk dat een kopgroep van bereidwillige lidstaten, waaronder Nederland, ijvert voor een bundeling van nationale en Europese expertise en middelen op het gebied van ontwikkelingssamenwerking. Deze Europese dienst voor ontwikkelingssamenwerking moet nauw samenwerken met de Europese diplomatieke dienst. Europese handelsregels moeten meer kansen bieden voor duurzame ontwikkeling van arme landen. Deze landen moeten meer markttoegang en steun krijgen bij het exporteren van bewerkte producten waar ze beter aan verdienen dan aan ruwe grondstoffen. De Nederlandse regering moet organisaties steunen die zich inzetten voor crisispreventie, vredesopbouw en de bescherming van mensenrechtenactivisten en journalisten. Binnen de EU moet worden gepleit voor versterking van het programma voor de uitzending van getrainde burgers ter ondersteuning van vredes- en verzoeningsprocessen.

Nederland moet bevorderen dat de EU en de eurozone met één stem spreken in de wereld. GroenLinks wil een gemeenschappelijke Europese zetel in de VN-Veiligheidsraad, het Internationaal Monetair Fonds en de Wereldbank. De ambassades en consulaten van de EU-landen moeten zoveel mogelijk worden samengevoegd binnen de nieuwe Europese diplomatieke dienst.

GroenLinks streeft ook naar minder bestuurlijke drukte en meer democratie in de Europese Unie. De partij wil dit bereiken door het samenvoegen van het voorzitterschap van de Europese Commissie en de Europese Raad tot een EU-president, die door het Europees Parlement wordt gekozen, het verminderen van het aantal eurocommissarissen en het invoeren van grensoverschrijdende kieslijsten voor het Europees Parlement, met lijsttrekkers die strijden om het EU-presidentschap en het houden van ‘Europawijde’ correctieve referenda.

De bewaartijd voor verkeersgegevens van internet- en telefoongebruikers moet worden verkort tot het Europese minimum van een half jaar. Binnen de EU moet de Nederlandse regering zich sterk maken voor de afschaffing van de bewaarplicht. Nederland moet wereldwijd opkomen tegen censuur en zich inzetten voor een Europees verbod op de export van software waarmee het internet gecensureerd en gefilterd kan worden naar landen waar de vrijheid van meningsuiting niet gegarandeerd is. Er moet een bindend handvest van digitale grondrechten te komen, in Nederland en ook binnen de EU.

Huwelijken en geregistreerde partnerschappen tussen partners van gelijk geslacht moeten naar de mening van GroenLinks in alle EU-landen worden erkend. Voor huwelijksmigranten van buiten de EU moet dezelfde inkomenstoets gelden als voor EU-burgers.

Nederland moet zich inspinnen om de horizontale richtlijn van de EU tegen discriminatie buiten de arbeidsmarkt goedgekeurd te krijgen.

De PvdA zet zich in voor een beter Europa in een betere wereld. ‘Wij zullen onze invloed in Den Haag en Brussel aanwenden om Europa socialer, innovatiever en duurzamer te maken.’ Herbezinning op de verdeling van Europees geld is daarom hard nodig. Alle Europese lidstaten moeten de komende jaren hun financiën op orde brengen. De Europese begroting moet daarom ook omlaag. De Nederlandse bijdrage kan kleiner en de Nederlandse nettobetalingpositie dient te verbeteren. De PvdA ziet Europa als de bewaker van de integriteit van financiële instellingen en wil een sterk Europees toezichtstelsel waarin alle toezichthouders en centrale banken ‘echt’ samenwerken. Het stabiliteitspact dient zo te veranderen ‘dat we scherpere sancties kunnen opleggen aan landen die zich niet aan de afspraken houden. Bij de normering dient de schuld- en houdbaarheidspositie ten opzichte van de tekortpositie aan belang te winnen.’ In Europees verband moet een eind worden gemaakt aan fiscale concurrentie waar multinationals van profiteren.

Het ‘achterhaalde’ landbouwbeleid moet worden afgebouwd, vindt de PvdA. Meer geld moet gaan naar innovatie-, energie- en klimaatbeleid, en minder naar structuur- en landbouwfondsen. De EU moet in 2020 ‘de beslissende omslag’ hebben gemaakt naar een duurzame maak- en kenniseconomie, waarbij werkgelegenheid en sociale zekerheid maximaal gewaarborgd zijn. De EU moet een gemeenschappelijk energiebeleid voeren, waarbij verduurzaming hand in hand gaat met het verminderen van de afhankelijkheid van een beperkt aantal energieleveranciers. Europese landbouwsubsidies kunnen worden verlaagd. ‘We hebben de Europese boeren hard nodig, maar wel op een andere manier. Oude inkomens- en exportsubsidies en de genereuze opkoopregelingen moeten plaatsmaken voor Europees beleid dat is gericht op versterking van het platteland en verduurzaming van landbouw en veeteelt.’ Het Europees visserijbeleid moet worden omgevormd, subsidies voor de grootschalige visserijvloot moeten worden afgebouwd en kleinschalige en duurzame visserij gestimuleerd.

De PvdA wil binnen de EU afspraken maken waardoor multinationale ondernemingen niet langer winsten onbelast uit ontwikkelingslanden kunnen wegsluizen. De Europese markt moet zich verder openstellen voor alle producten uit de minst ontwikkelde landen. Dumpingpraktijken moeten worden uitgeband. Exportsubsidies voor de landbouw moeten verdwijnen. De sociaal-democraten maken zich sterk voor een certificeringstelsel van herkomst voor producten uit landbouw, bosbouw en mijnbouw, die vanuit ontwikkelingslanden toegelaten worden tot de Nederlandse en Europese markt. Nederland moet voorstander blijven van een robuust wapenhandelsverdrag en voor een betere naleving van de wapenexportcode van de EU.

De sociaal-democraten streven binnen de EU naar gemeenschappelijke criminaliteitsbestrijding en een gemeenschappelijk asiel- en migratiebeleid, ‘zonder dat daarbij de bescherming van onze privacy gevaar loopt’. Het posten- netwerk van Nederland kan slanker, ‘omdat we meer samen met andere Europese landen kunnen doen’; de EU-ambassades zorgen voor adequate dienstverlening aan Nederlanders in het buitenland. De grootste kracht van de EU, aldus de PvdA, is het brengen van vrede, stabiliteit en voorspoed naar landen die de ambitie hebben lid te worden van de EU. ‘Die kracht is alleen effectief als de landen die lid willen worden ook aan alle voorwaarden voor lidmaatschap voldoen.’

De PvdA vindt dat de EU een permanente zetel in de VN Veiligheidsraad krijgen en blijft zich inzetten voor één vergaderplaats van het Europees Parlement in Brussel. Taken in NAVO- en EU-verband moeten worden samengevoegd. ‘Daarop moet de aanschaf van groot materieel afgestemd zijn.’

Het voorzorgsbeginsel moet het leidend beginsel worden in zowel het Nederlandse als het Europese visserijbeleid, vindt de PvdD. 'Gezien de uiterst lage visstanden, betekent dit dat er in principe niet meer kan worden gevist. Alleen wanneer onafhankelijke populatiebiologen kunnen aantonen dat (beperkte) vangst met het oog op behoud van vispopulaties en biodiversiteit verantwoord is, kan visserij worden toegestaan.' Nederland moet zich sterk maken voor een beëindiging van Europese bevissing van bestanden buiten de Europese wateren. Alle bestaande EU-contracten voor visserij buiten de eigen wateren worden doorgelicht op 'mededogen en duurzaamheid'. Contracten die hieraan niet voldoen moeten worden beëindigd.

De PvdD vindt dat de Europese Unie niet mag toestaan dat walvisvarende landen als Noorwegen of IJsland gebruik maken van Europese wateren voor de jacht op walvissen. Nederland en Europa moeten de walvisjacht 'pertinent' afwijzen. De Nederlandse regering moet opkomen voor versnelde acceptatie van proefdiervrije technieken in Europese regelgeving. De Europese Dierproevenrichtlijn moet 'fors' worden aangescherpt, waarbij de reductie van het aantal dierproeven en de bescherming van proefdieren centraal staat. De testprotocollen waarin dierproeven verplicht zijn gesteld, moeten worden geëvalueerd en aangepast. Het fokken van dieren voor hun vacht moet binnen de EU worden verboden. Ook in Europees verband moet een verbod op de import van gentechgewassen komen.

De landbouwsubsidies die Nederland van de EU ontvangt, moeten naar de mening van de PvdD worden ingezet voor het stimuleren van biologische landbouw en de teelt van lokale eiwitgewassen. Europese subsidies voor de export van overschotten van landbouwproducten moeten worden afgeschaft opdat geen dumping meer plaats kan vinden op lokale markten in ontwikkelingslanden.

De PvdD wil dat Nederland, zowel in als samen met de Europese Unie, een 'werkelijke' voorloper wordt in de wereldwijde opdracht om de opwarming van de aarde te beperken tot 1 tot 2 graden Celsius. Er moet een Europees noodfonds komen voor humanitaire rampen als gevolg van klimaatverandering.

De PvdD vindt verder dat Nederland op Europees niveau moet opkomen voor betere opvang van vluchtelingen in de eigen regio, dat de Nederlandse bijdrage aan de EU moet worden heronderhandeld en 'ten minste 10% lager' kan en dat Nederland het aantal ambassades kan beperken en daar waar mogelijk vervangen door consulaten. 'Hiermee kan € 200 mln. bezuinigd worden op de diplomatieke dienst.' Er mag geen Europese internetcensuur komen via een filter dat delen van het internet afsluit.

PARTIJ VOOR DE **VRIJHEID**

De EU moet zich beperken tot de Europese Economische Gemeenschap, vindt de PVV. Europese samenwerking op economisch en monetair terrein is goed, maar de partij wil geen Europese 'superstaat'. De Europese Unie is een 'aantasting van onze democratie', stelt de partij. 'Die gaat steeds meer lijken op de oude Sovjet-Unie'. De EU heeft vergaande bevoegdheden zonder dat daar voldoende democratische controle tegenover staat. Het Europees Parlement heeft 'geen enkele' invloed. 'Met massieve propaganda probeert Brussel zich overeind te houden. Maar ook de miljarden belastinggeld die men daar in stopt kan niet verhullen dat het EU-nationalisme op steeds minder steun kan rekenen.' Het 'EU-nationalisme' moet 'de kop worden ingedrukt. Hun vlag halen we neer, hun 'president' gaat zijn kleinkinderen vermaken en hun volkslied zingen ze maar onder de douche. Nederland moet blijven!'

Dankzij 'die club in Brussel' wordt Europa in hoog tempo 'Eurabië'. Nederland moet daarom net als Denemarken onmiddellijk een *opt-out* bedingen, zodat de EU niets meer te zeggen heeft over het Nederlandse immigratiebeleid. 'Alle beslissingen van Brussel op het gebied van de massa-immigratie moet Nederland onmiddellijk naast zich neer leggen.' En: 'We willen ons geld terug van Europa.'

De PVV wil geen Europese bemoeienissen met de Nederlandse boeren, tuinders, vissers en natuur. Boeren 'moeten bevrijd worden uit de klauwen van Europa. Ons landbouwbeleid moet helemaal worden gerepatriëerd.' Vissers kunnen 'altijd' op de 'volle' steun rekenen van de PVV. 'Onze mosselvissers, bij uitstek het symbool van oer-Hollands ondernemerschap, onze cultuur en traditie, zijn finaal aan banden gelegd. Milieu- en natuurdeskundigen in Brussel beslissen nu wat onze vissers mogen doen. Dat moet stoppen.' Daarbij moet 'zeker' gekeken worden naar het 'leegvissen' van de zee. 'Daar is immers niemand bij gebaat, ook vissers niet.' Daarom moet er met de sector naar oplossingen worden gezocht.

De PVV is voorstander van afschaffing van het Europees Parlement. Zolang die afschaffing niet is gerealiseerd, moet het EP alleen in Brussel vergaderen. Nederland moet al zijn bevoegdheden en vetorechten terugkrijgen en er moet 'absolute transparantie' van Europees besteed geld komen. De PVV wil geen Europees leger of buitenlandse dienst. Elk EU-voorstel dat de nationale soevereiniteit van Nederland raakt moet worden voorgelegd aan de Tweede Kamer. Slechts bij tweederde meerderheid wordt een besluit eventueel goedgekeurd.

De PVV wil dat de belangen van Nederland weer leidend worden in het buitenlands beleid. 'Wij hebben geen behoefte aan een Europese bureaucraat die namens Europa buitenlands beleid voert.' Turkije mag niet tot de EU toetreden. 'Turkije er in, Nederland er uit.'

Europa moet zijn grenzen kennen en zich tot de kerntaken beperken, vindt de SGP. De Europese Unie moet ten dienste staan van de lidstaten en niet andersom. ‘Europese integratie is geen doel in zichzelf.’ De ‘Brusselse bemoeienis’ is op veel terreinen te ver doorgeschoten. De SGP wil toe naar een slagvaardige Europese samenwerking die zich richt op grensoverschrijdende problemen, zoals de achteruitgang van het milieu, het bestrijden van de internationale criminaliteit, terrorisme en het reguleren van de toestroom van asielzoekers en illegale migranten. Deze problemen vragen om Europese oplossingen, omdat nationale oplossingen hiervoor niet toereikend zijn.

Bovenaan het wensenlijstje van de SGP voor de EU staat ‘een beleid dat in harmonie is met Gods heilzame geboden’. Wil de EU zich ontwikkelen tot een duurzaam samenwerkingsverband, dan dient zij niet alleen een economische maar ook een geestelijke samenhang te hebben: een gedeeld waardenbesef is daarvoor nodig. ‘De moderne, seculiere moraal zet de toon in beleid en regelgeving van de EU. De SGP pleit in het belang van een ieder voor gezonde moraal en duurzame waarden, zoals prolife, huwelijk en gezin, respect voor gezag en bescherming van de rechtsstaat.’ Wetgeving omtrent euthanasie en abortus blijft een zaak van de lidstaten en abortuswetgeving in lidstaten mag niet via het vrij verkeer van personen en diensten worden omzeild. ‘Het uitoefenen van druk op lidstaten met een minder liberale wetgeving vinden wij laakbaar.’ Embryonaal stamcelonderzoek mag niet door de EU worden gefinancierd.

De financiële en economische crisis laat volgens de staatkundig-gereformeerden zien dat beleid waarbij geen duidelijke kaders worden gesteld aan marktwerking en financiële instellingen te veel marktmacht krijgen, erg risicovol is. Europa moet daarom het toezicht op banken en bedrijven verbeteren. De besteding van Europese gelden is en blijft onduidelijk, vindt de SGP, alle kritiek van de Europese en nationale Rekenkamers ten spijt. Transparantie en controle daarop moeten worden versterkt door verbetering van de nationale beheerverklaring. De afdracht van Nederland aan de EU moet worden verlaagd, en het budget en het aantal EU-subsidies moeten ‘fors’ worden ingeperkt. ‘We moeten de structuurfondsen beperken tot de landen die het echt nodig hebben.’ Er mag geen EU-belasting komen en het Europees Parlement moet alleen in Brussel vergaderen.

De SGP pleit voor behoud van het Europees gemeenschappelijk landbouwbeleid en het instrument ‘directe inkomenssteun’ voor gezinsbedrijven. Vermindering van de CO₂-uitstoot en de koppeling van energienetten en -markten moeten de belangrijke issues op Europees niveau zijn. Nederland moet op Europees niveau pleiten voor een effectiever CO₂-emissiehandelssysteem, opdat een hogere CO₂-prijs gerealiseerd wordt en papieren CO₂-reductie wordt vermeden. Inkomsten moeten deels naar de energie-intensieve industrie teruggestuurd worden om te voorkomen dat de internationale concurrentiepositie van deze industrie verzwakt. De effectiviteit van het energiebeleid moet omhoog; Europese energiemarkten en -netten moeten zoveel mogelijk geïntegreerd worden.

Turkije mag geen EU-lidstaat worden, vindt de SGP. ‘Het land ligt grotendeels niet in Europa, kent een islamitische bevolking en cultuur, wil een antiwesterse rol in het Midden-Oosten spelen, maakt inbreuk op de rechten van minderheden (christenen, Koerden en Armeniërs) en grenst direct aan Iran, Irak en Syrië.’ Toetreding overvraagt ook de financiële draagkracht van de EU. De SGP vindt een geprivilegieerd partnerschap tussen de EU en Turkije een prima alternatief om de handelsrelaties en diplomatieke betrekkingen met Turkije vorm te geven. Harde voorwaarde hierbij moet zijn dat Turkije de Armeense genocide erkent.

De Tweede Kamer moet ‘scherp’ controleren of de Europese Unie zich beperkt tot de kerntaken. ‘De Tweede Kamer maakt hierbij gebruik van de in het Verdrag van Lissabon geboden instrument van de oranje kaart.’ Om daar adequaat vorm aan te geven moet de Tweede Kamer een overlegstelsel opzetten met parlementen van de andere lidstaten. De Tweede Kamer moet de regering met een duidelijk onderhandelingsmandaat naar Brussel sturen, opdat de minister beter aanspreekbaar en controleerbaar is op het bereikte onderhandelingsresultaat.

De Europese richtlijn voor gezinshereniging moet worden aangepast, vindt de SGP, zodat Nederland (absolute) inkomenseisen kan blijven stellen aan migranten. Er moet harder gewerkt worden aan gezamenlijke Europese normen voor toelating en ondersteuning van immigratiediensten.

De SGP wil verder dat de Europese teelt van eiwitrijke gewassen, als alternatief voor importsoja, wordt gestimuleerd.

Brussel moet goedkoper, vindt de SP. Bij de onderhandelingen over de bijdrage van Nederland aan de Europese Unie moet worden ingezet op verlaging van deze bijdrage. Het 'onnodig rondpompen' van Europese subsidies moet stoppen. De 'wildgroei aan agentschappen' moet beperkt en de bureaucratie moet aan banden. Nederland dient zijn veto uit te spreken over de volgende langetermijnbegroting van de EU wanneer lidstaten daarbij niet worden verplicht hun Europese subsidies te verantwoorden. De SP wil geen Brusselse bemoeienis met het onderwijs, de gezondheidszorg, volkshuisvesting, sociale zekerheid en het openbaar vervoer.

In Europa, constateert de SP, is concurrentie ontstaan die heeft geleid tot steeds lagere belastingen op winst van bedrijven. Betere samenwerking moet ertoe leiden dat grote bedrijven landen niet tegen elkaar uitspelen en 'fatsoenlijk belastingen gaan betalen'. Arme landen moeten geholpen worden een 'fatsoenlijk' belastingstelsel te ontwikkelen. Multinationals moeten voortaan ook in die landen voldoende belasting betalen. Spaar- en zakenbanken worden gescheiden. 'Zo verhinderen we dat banken ooit nog gokken met het spaargeld van hun klanten. Dit doen we in Europees verband.'

De sociale rechten die in het Europese Verdrag zijn opgenomen moeten worden uitgewerkt, met gelijk loon voor gelijk werk voor alle bedrijven. De concurrentieregels van de interne markt worden ondergeschikt gemaakt aan vakbondsrechten en cao-afspraken. Europese aanbestedingsregels moeten worden herzien. De lasten voor lagere overheden worden verminderd en kleinere bedrijven krijgen een 'eerlijke kans'.

De socialisten vinden dat nucleaire ontwapening in Europa prioriteit moet krijgen. 'Amerikaanse kernwapens op Nederlandse bodem sturen we retour.' Nederland moet het initiatief nemen tot een internationale stop op het gebruik van wapens met verarmd uranium. Nederland mag niet meewerken aan een gevechtsgroep van de EU. Ook als de WTO-onderhandelingen blijven vastzitten, moeten de exportsubsidies in het Europees landbouwbeleid uiterlijk in 2013 afgeschaft. Verdere beperking van de landbouwsubsidies is wenselijk, 'om te beginnen die subsidies die dierenleed, overbevissing en oneerlijke concurrentie met ontwikkelingslanden bevorderen'. Ontwikkelingslanden moeten in handelsverdragen van de EU de ruimte krijgen om delen van hun markt te beschermen.

De SP wil in Europees verband een herinvoering van werkvergunningen voor Oost-Europese werknemers. Bedrijven worden verantwoordelijk gesteld voor huisvesting, taallessen en opleiding van arbeidsmigranten. 'Wie de cao ontduikt, wordt hard aangepakt. De arbeidsinspecties in Europa gaan beter samenwerken om koppelbazen aan te pakken.'

Luchthaven Schiphol kan niet eindeloos blijven groeien, vindt de SP. De overlast moet minder. 'Daarom zijn Europese afspraken nodig over beperking en verdeling van het vliegverkeer.'

De SP bepleit in Europees verband afschaffing van vingerafdruk in het paspoort. 'Die vingerafdrukken gaan we niet opslaan in een groot databestand.'

De socialisten vinden dat Europese regels moeten gaan gelden 'voor een verantwoorde verwerking van ons afval'.

‘We betalen al jarenlang relatief veel meer aan de EU dan andere lidstaten. Daar houden we mee op’, verklaart ToN. De EU-bijdrage moet een vast percentage van het BBP worden, voor alle lidstaten gelijk. ToN wil niet meer meebetalen aan Europese landbouwsubsidies en structuurfondsen.

‘Landbouwsubsidies worden ingezet om een relatief kleine beroepsgroep te beschermen, houden een inefficiënte markt in stand, zorgen voor hogere prijzen dan in een vrije markt betaald zouden worden en ontnemen onderontwikkelde en ontwikkelingslanden de kans om hun producten in Europa aan de man te brengen.’ Financiële steun aan boeren in EU-lidstaten is onnodig, omdat de voedselmarkt zonder subsidies goed in staat is om inwoners van de EU tegen een lage prijs adequaat van levensmiddelen te voorzien. Via structuurfondsen gaat volgens ToN ‘heel veel’ geld naar minder ontwikkelde regio’s in Europa. Het meeste gaat naar cohesiefondsen ter ondersteuning van arme en achtergestelde regio’s in Europa. Uit diverse nationale en internationale rapporten en onderzoeken blijkt echter dat deze steun ‘helemaal niet werkt’. Als structuurfondsen, landbouwfondsen en dergelijke uit de EU-begroting worden geschrapt, ‘blijft naar schatting slechts 3% van de begroting over. Bij een korting van 97% is de bruto besparing voor Nederland ongeveer € 6,7 miljard per jaar.’ Binnen de EU moeten sancties worden ingevoerd tegen landen die zich niet aan het stabiliteitspact houden.

ToN wil dat er binnen de EU een beperkte bestuurlijke structuur over blijft om met name economische samenwerking tussen de lidstaten te bevorderen. De EU moet verder haar aandacht vestigen op interne veiligheid, het tegengaan van illegale migratie en (drugs)smokkel, terrorismebestrijding, bewaking van de buitengrenzen, gezamenlijk buitenlandbeleid en vrijhandelbevorderende maatregelen. De lopende onderhandelingen over een Turks lidmaatschap van de EU moeten stopgezet. Toetreding van Turkije tot de EU is uitgesloten, ‘de status komt nooit verder dan associatieverdragen’. Belangrijke besluiten, zoals de uitbreiding van de EU in de toekomst, moeten middels een bindend referendum aan de Nederlandse bevolking worden voorgelegd.

Ambassades, aldus ToN, zijn een overblijfsel uit een tijdperk waarin luchtvaart en internet niet bestond. Het is onnodig om in EU-landen Nederlandse ambassades te hebben. Alle Nederlandse ambassades in EU-landen moeten worden gesloten en in landen buiten de EU moeten samen met andere EU-landen ambassades ‘georganiseerd’ worden. ‘Nederland hoeft niet in elk land een eigen ambassade te hebben.’

ToN is voorstander van het legaliseren van softdrugs in EU-verband, waarbij accijns wordt geheven zoals bij alcohol en tabak.

De Europese Unie is het resultaat van een integratieproces dat vrijhandel, vrede en veiligheid bevordert en daarmee de welvaart voor Nederland, constateert de VVD. De partij staat voor een Europese Unie 'waar je iets voor terugkrijgt'. Dat kan volgens de partij alleen als Europa 'geloofwaardig optreedt'. Europa moet zich concentreren op haar kerntaken, dat wil zeggen op alles wat Europeanen en Nederlanders vrijer, welvarender en veiliger maakt.

De EU levert Nederland volgens de VVD het meeste op wanneer zij zich concentreert op de gemeenschappelijke markt en op reële grensoverschrijdende problemen en kansen. De interne markt en vrijemarkteconomie vormen in Europa de beste kans op economisch herstel. De liberalisering van post-, telecom-, spoor- en energiemarkten moet worden doorgezet, 'op uitdrukkelijke voorwaarde' dat dit op Europees niveau effectief is geregeld en duidelijke afspraken zijn gemaakt over marktmeesters. De VVD pleit voor een strenger Europees financieel toezicht dan nu wordt voorgesteld. Een Europese marktmeester moet toezien op het grensoverschrijdende financiële verkeer; zoals de Europese Commissie waakt over het grensoverschrijdende mededingingsbeleid, zo moet de Europese onafhankelijke financiële toezichthouder gaan waken over het grensoverschrijdende financiële systeem. Het Europese mededingingsrecht moet 'onverkort' worden toegepast.

De VVD wil in EU-verband bindende afspraken maken voor versterkte coördinatie van het economisch beleid opdat de stabiliteit van de euro gewaarborgd blijft. 'Dit betekent dat alle lidstaten zich vastleggen op duidelijke doelstellingen per lidstaat om hun arbeids- en pensioenstelsels te hervormen en toekomstbestendig te maken.' De Europese begroting moet volgens de liberalen kritisch worden bezien. De uitgaven moeten worden teruggebracht tot onder 1 procent van het bruto nationaal product om de EU 'efficiënter, moderner en effectiever' te maken. De Nederlandse bijdrage aan de Europese Unie moet in pas moet gaan lopen met die van landen als Duitsland, Denemarken, Zweden en Finland. Meer strategische nadruk moet worden gelegd op energie, migratie, infrastructuur, onderzoek en ontwikkeling, criminaliteit- en terrorismebestrijding.

De liberalen vinden het nu tijd om de EU te consolideren voordat zij in staat is nieuwe leden op te nemen. Daarom mogen tot 2015 geen nieuwe kandidaat-lidstaten worden aangewezen. 'Turkije mag niet toetreden zolang het niet voor 100% aan de EU-toetredingsvoorwaarden voldoet en alle lidstaten van de Unie zich voor toetreding hebben uitgesproken.' De toetredingsonderhandelingen moeten worden stopgezet zolang Turkije weigert Cyprus te erkennen door het Ankara-protocol niet te ratificeren.

In Europees verband moet de gezondheidszorg 'in beginsel' de verantwoordelijkheid van de lidstaten zelf blijven. Meerwaarde zit volgens de VVD in overleg over infectieziekten, hulpmiddelen en geneesmiddelenonderzoek, 'met andere zaken in de gezondheidszorg moet de EU zich niet bemoeien.' Veel Natura 2000-gebieden worden al beschermd door andere natuurwetgeving of zijn zo klein dat een duurzaam herstel van natuurwaarden nauwelijks mogelijk is, constateert de VVD. Die wil daarom dat het aantal Natura 2000-gebieden 'fors' wordt teruggebracht. 'De ontwikkeling rondom Natura 2000-gebieden moet niet worden beperkt.'

De VVD wil zeker weten of Europese regelgeving noodzakelijk is of dat landen zaken beter zelf kunnen afhandelen. 'Het is daarom van groot belang dat nut en noodzaak van nieuwe Europese regelgeving scherp tegen het licht wordt gehouden.' De liberalen willen dat de Tweede en Eerste Kamer kritischer kijken naar Europees beleid. De adviserende afdeling van de Raad van State moet Europese voorstellen tijdig toetsen op subsidiariteit en proportionaliteit. 'Minstens zo belangrijk is dat de Tweede Kamer effectieve controle uitoefent op de opstelling van ministers die Nederland in Brussel vertegenwoordigen. De Tweede Kamer zorgt er dan ook voor dat zij volledig wordt geïnformeerd over de standpunten die Nederlandse ministers in Brussel innemen.' De VVD wil dat de Nederlandse regering Europese richtlijnen soepeler toepast en niet strikter implementeert dan wordt voorgeschreven. De VVD vindt dat Europese regeldruk verminderd moet worden.

Sinds 1997, aldus de liberalen, zijn in Europese landen minstens drie miljoen vluchtelingen en illegalen gelegaliseerd door middel van een generaal pardon. ‘Zolang aan deze aanhoudende praktijk geen einde wordt gemaakt is een Europees asielbeleid ongeloofwaardig.’

De VVD bepleit de aanleg van een EU-breed ultrasnel glasvezelnetwerk en snellere grensoverschrijdende transportverbindingen.